

Retsudvalget
B 92 - Svar på Spørgsmål 6
Offentligt

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K.

MODTAGET

- 1 MAJ 2007 15²⁰

Den Centrale Indlevering



JUSTITSMINISTERIET

Lovafdelingen

Dato: - 1 MAJ 2007
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsnr.: 2007-730-0469
Dok.: RAJ40649

FORTROLIGT

Vedlagt fremsendes i 5 eksemplarer besvarelse af spørgsmål nr. 6 af 24. april 2007 fra Folketingets Retsudvalg vedrørende forslag til folketingsbeslutning om adgang til dokumenter om egne forhold i PET's arkiver og om oprettelse af et uafhængigt ankenævn for afslag på anmodning om arkivadgang (B 92).

Opmærksomheden henledes på, at et af de bilag, der er vedlagt besvarelsen, sendes i fortrolig form.


Lene Espersen


Ole Hasselgaard

Note ved omdeling i REU:
Det fortrolige bilag til svaret
er IKKE vedlagt her.

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 6 fra Folketingets Retsudvalg vedrørende forslag til folketingsbeslutning om adgang til dokumenter om egne forhold i PET's arkiver og om oprettelse af et uafhængigt ankenævn for afslag på anmodning om arkivadgang (B 92):

”Vil ministeren oversende det PET-notat, som blev sendt til Bent Jensen til kommentar i forbindelse med spørgsmålet, om historikeren har overtrådt sin tavshedspligt i forbindelse med offentliggørelse af en kronik?

Der henvises til, at det af artikel i bl.a. Politiken den 31/1-2007 ”PET er klar med Bent Jensen-notat” fremgår, at PET havde færdigudarbejdet et notat, som historikeren Bent Jensen ønskede at forholde sig til. Spørgeren ønsker at kunne forholde sig til PET's oprindelige vurdering sammenlignet med det notat som ifølge ministerens svar på spørgsmål 3 forventes at komme i løbet af kort tid eller ca. 3 måneder efter udarbejdelsen af det oprindelige notat.

Det endelige notat bedes ligeledes tilsendt udvalget.

Svar:

Der vedlægges kopi af det notat af 29. januar 2007, som Politiets Efterretningstjeneste ved brev af 30. januar 2007 sendte i partshøring hos Bent Jensen i den omtalte sag.

Det kan oplyses, at Politiets Efterretningstjeneste ved brev af 30. april 2007 har truffet afgørelse i sagen. Kopi af afgørelsen vedlægges.

Politiets Efterretningstjenestes notat af 29. januar 2007 sendes i fortrolig form, idet Justitsministeriet umiddelbart er mest tilbøjelig til at mene, at notatet indeholder enkelte oplysninger omfattet af tavshedspligt. Det drejer sig nærmere bestemt om 2. og 4. afsnit på side 15 i notatet.

Det pågældende notat vedlægges ligeledes i en ikke-fortrolig udgave, hvor de to nævnte afsnit er udeladt.



Hr. Bent Jensen,
"Vestergaard",
Regissevej 2,
5871 Frørup

Politiets Efterretningstjeneste
Klausdalsbrovej 1
DK-2860 Søborg
Telefon: +45 33 14 88 88
Telefax: +45 33 43 01 90
E-mail: pet@pet.dk
Web: www.pet.dk

Dato: 30. april 2007
Jour. Nr.
Brev Nr.

1. Morgenavisen Jyllands-Posten bragte den 14. januar 2007 i tillægget "Indblik" et større indlæg af dig om journalist Jørgen Dragsdahl. Indlægget byggede efter dit eget udsagn bl.a. på oplysninger, som var indeholdt i dokumenter fra Politiets Efterretningstjenestes arkiv.

Dit indlæg og forskellige omstændigheder i den forbindelse rejste efter Politiets Efterretningstjenestes opfattelse forskellige spørgsmål i forhold til de i forbindelse med din arkivadgang fastsatte retningslinier, dit tavshedspålæg samt din sikkerhedsgodkendelse til "YDERST HEMMELIGT".

I et brev af 30. januar 2007 anmodede Politiets Efterretningstjeneste derfor om dine bemærkninger inden 2 uger i anledning af indlægget.

Politiets Efterretningstjeneste har modtaget dine skriftlige bemærkninger i brev modtaget den 20. marts 2007 samt i en e-mail af 19. april 2007. Herudover har der været afholdt et møde mellem efterretningstjenesten og dig, ligesom sagen har været genstand for telefoniske drøftelser.

2. Det fremgår bl.a. af sagen vedrørende din arkivadgang m.v., at du ved e-mail af 16. juni 2004, vedlagt beskrivelse af forskningsprojekt "Den kolde krig i Danmark 1945-1991. Indre konflikter om Danmarks ydre og indre sikkerhed", anmodede Statsministeriet om at tilvejebringe et grundlag for adgang til en række statslige arkiver som led i gennemførelsen af dit forskningsprojekt. Du fik på den baggrund af Statsministeriet i et brev af 3. september 2004 til brug for dit forskningsprojekt "Den kolde krig i Danmark 1945-1991. Indre konflikter om Danmarks ydre og indre

sikkerhed" en vidtgående adgang på særlige vilkår til arkivalier hos Statens Arkiver, Forsvarsministeriet, Forsvarets Efterretningstjeneste, Justitsministeriet, Politiets Efterretningstjeneste, Udenrigsministeriet og Statsministeriet.

De særlige vilkår er angivet i de af Statsministeriet den 31. august 2004 fastsatte "Retningslinier for Bent Jensens adgang til statslige arkiver i forbindelse med forskningsprojektet: "Den kolde krig i Danmark 1945-1991. Indre konflikter om Danmarks indre og ydre sikkerhed"

I retningslinierne er anført følgende:

"III. Øvrige retningslinier for adgang til akterne.

1. Adgangen til materialet gives under forudsætning af, at Bent Jensen accepterer tavshedspålæg efter forvaltningslovens § 27, stk. 3, for hver af de berørte myndigheder. Tavshedspligten gøres i det fornødne omfang løbende til genstand for konkret drøftelse under hensyntagen til statens sikkerhed, rigets forsvar, forholdet til fremmede magter eller forholdet til tredjemand.
2. Bent Jensen vejledes om tavshedspligtens nærmere indhold. Som led heri forpligter han sig til ved eventuel anvendelse af informationer tilvejebragt ved gennemgang af myndighedernes arkiver at tage de nødvendige hensyn, herunder ved anonymisering, til beskyttelse af oplysninger af hensyn til statens sikkerhed, rigets forsvar, forholdet til fremmede magter eller tredjemand.
3. Bent Jensen vil ikke kunne anvende klassificeret materiale, herunder af udenlandsk oprindelse, eller andet materiale, der er omfattet af tavshedspligten, med mindre der opnås samtykke fra udstederen. En udtalelse fra andre særligt berørte myndigheder, firmaer eller personer vil om nødvendigt skulle indhentes forinden.
4. Hvor Bent Jensen anvender et dokument tilvejebragt ved gennemgang af myndighedernes arkiver, skal den udstedende myndigheds journalnummer anføres som reference.
5. Myndighederne udøver ikke manuskriptkontrol, idet det dog vil kræve de pågældende myndigheders konkrete samtykke, hvis oplysninger omfattet af tavshedspligten gengives til udenforstående, jf. også punkt III, 3."

I et brev af 7. september 2004 meddelte Statsministeriet Justitsministeriet, at Bent Jensen havde returneret Statsministeriets meddelelse om sikkerhedsgodkendelse i underskreven stand, og at Statsministeriet dermed i forbindelse med forskningsprojektet "Den kolde krig i Danmark 1945-1991. Indre konflikter om Danmarks ydre og indre sikkerhed" anså Bent Jensen for at være omfattet af en tidligere meddelt sikkerhedsgodkendelse til klassifikationsgraden YDERST HEMMELIGT.

I et brev af 18. februar 2005 anmodede du om adgang til alt relevant materiale hos Politiets Efterretningstjeneste. Anmodningen havde følgende ordlyd:

"Til brug for min pågående undersøgelse af *Danmark under den kolde krig. Indre konflikter* skal jeg med denne skrivelse anmode om adgang til alt relevant materiale, som beror hos PET. Jeg definerer "Den Kolde Krig" som perioden 1945 – 1991. "Indre konflikter" omfatter bl.a. danske myndigheders syn på og forholdsregler over for personer, organisationer og politiske partier, som var modstandere af Danmarks officielle sikkerhedspolitik, og som var mistænkt for med ulovlige midler at modarbejde denne politik.

Jeg henviser til Folketingets enstemmige beslutning i januar 2003 om adgang til statens arkiver for forskere på lige vilkår med forskere med de to igangværende officielle undersøgelser. Jeg henviser ligeledes til Statsministeriets skrivelse af 3. september 2004, hvoraf det fremgår, at Statsministeriet har været i forbindelse med bl.a. PET, og i hvilken der meddeles mig vidtgående adgang på særlige vilkår til bl.a. PETs arkiv.

... "

Ved et møde i Politiets Efterretningstjeneste den 4. maj 2005 underskrev du et tavshedspålæg med følgende ordlyd:

"Tavshedspålæg

Undertegnede Bent Jensen, født den 10. maj 1938, lover herved, at jeg samvittighedsfuldt vil opfylde de pligter, som påhviler mig og iagttage de retningslinier, som gælder i forbindelse med min adgang til materiale i Politiets Efterretningstjenestes arkiver.

Jeg accepterer, at der i forbindelse med min adgang til Politiets Efterretningstjenestes arkiver er meddelt mig et tavshedspålæg i medfør af forvaltningslovens § 27, stk. 3.

Jeg er klar over, at der i medfør af forvaltningslovens § 27, stk. 4, jf. straffelovens §§ 152 og 152c-152f, påhviler mig tavshedspligt vedrørende oplysninger, som ved lov eller anden gyldig bestemmelse er betegnet som fortrolige, på anden måde er klassificerede, eller som det i øvrigt er nødvendigt at hemmeligholde under hensyntagen til væsentlige offentlige eller private interesser. Jeg er opmærksom på, at forvaltningslovens § 27, stk. 1, indeholder en – ikke udtømmende – opregning af de hensyn, der efter en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde kan føre til, at en oplysning er fortrolig og dermed undergivet tavshedspligt.

Tavshedspligten indebærer, at jeg ikke uberettiget må udnytte, videregive eller på anden måde medvirke til, at oplysninger kan udnyttes af uvedkommende.

Jeg er ligeledes klar over, at tavshedspligten består også efter afslutningen af arbejdet med det konkrete projekt.

Jeg er opmærksom på, at akter, dokumenter, bøger og andet materiale som jeg måtte have fået adgang til i forbindelse med arkivadgangen, skal forblive i Politiets Efterretningstjeneste.

Jeg er mig bevidst, at en overtrædelse af min pligter, herunder af min tavshedspligt, foruden eventuel strafansvar i henhold til ovennævnte bestemmelser, efter omstændighederne vil medføre, at Politiets Efterretningstjeneste må bringe min adgang til Politiets Efterretningstjenestes arkiver til ophør.

Jeg har modtaget kopi af alle nævnte lovbestemmelser.

Dato: 4. maj 2005

Underskrift: Bent Jensen

Ovenstående erklæring er afgivet overfor undertegnede

Navn: xx

Stilling: Fuldmægtig"

På mødet den 4. maj 2005 blev det tilkendegivet, at tjenesten fandt det mest hensigtsmæssigt, hvis en eventuel afklassificering kunne ske samlet og gerne sidst i undersøgelsesfasen, hvilket ville minimere antallet af eventuelle forespørgsler til eksterne samarbejdspartnere. Du var enig heri.

Du har efterfølgende til brug for dit forskningsprojekt haft adgang til en række klassificerede og uklassificerede dokumenter i Politiets Efterretningstjenestes arkiv. Du har således bl.a. haft adgang til dokumenter vedrørende journalist Jørgen Dragsdahl. Du har i den forbindelse i efteråret 2006 fremsat anmodning om, at flere af dokumenterne afklassificeres helt eller delvist. Der var ikke den 14. januar 2007,

da Jyllands-Posten bragte dit indlæg, truffet afgørelse vedrørende afklassificering, og behandlingen af din anmodning har herefter afventet, at der blev truffet afgørelse i nærværende sag vedrørende din arkivadgang.

Ved e-mail af 12. december 2006 anmodede Jyllands-Posten om aktindsigt i tjenestens dokumenter vedrørende journalist Jørgen Dragsdahl, idet Jyllands-Posten henviste til de dokumenter om sagen, som blev afklassificeret i forbindelse med DIIS-udredningen "Danmark under den kolde krig". Jyllands-Posten præciserede i den forbindelse, at anmodningen gjaldt alle dokumenter vedrørende Jørgen Dragsdahl, herunder "særligt fire (muligt fem) rapporter", som af Jyllands-Posten blev angivet meget præcist med hensyn til tidspunkt og karakteren af materialet.

Torsdag den 11. januar 2007 modtog Politiets Efterretningstjeneste en telefonisk henvendelse fra Jørgen Dragsdahl. Dragsdahl oplyste, at han samme dag var blevet kontaktet af Jyllands-Posten, der havde oplyst, at avisen søndag den 14. januar 2007 ville bringe et indlæg af professor Bent Jensen. Endvidere blev det oplyst, at du i indlægget ville fremkomme med oplysninger om Dragsdahl, der hidrørte fra dokumenter, som du havde haft adgang til i efterretningstjenestens arkiver.

Senere torsdag den 11. januar 2007 fremsendte Jørgen Dragsdahl til efterretnings-tjenesten en e-mail, som han havde modtaget fra Jyllands-Posten. E-mailen indeholder en opsummering af indholdet i dit planlagte indlæg, og avisen anmoder i mailen Jørgen Dragsdahl om at fremkomme med sin version af sagen.

Indholdet i den fremsendte e-mail rejste efter Politiets Efterretningstjenestes opfattelse forskellige spørgsmål i forhold til de i forbindelse med din arkivadgang fastsatte retningslinier, dit tavshedspålæg samt din sikkerhedsgodkendelse til "YDERST HEMMELIGT".

Fredag den 12. januar 2007 modtog Politiets Efterretningstjeneste endvidere fra en tidligere vicepolitimester i tjenesten kopi af en e-mail til denne fra Jyllands-Posten. Avisen anførte bl.a. i den pågældende e-mail, at avisen "har haft lejlighed til at gennemgå PET's arkiver bl.a. vedrørende sagen om Jørgen Dragsdahl, dengang journalist på Information", ligesom avisen anførte "Hvad vi nu har fundet i

sagsmappen hos PET er, at sagen var lidt mere grumset". Herudover anførte avisen, at "Vi kan se af materialet, at du deltog i samtalerne med JD".

Politiets Efterretningstjeneste besluttede derfor at kontakte dig med henblik på at henlede din opmærksomhed på de spørgsmål, som sagen efter efterretningstjenestens opfattelse rejste i forhold til din arkivadgang og tavshedspligt.

Fredag den 12. januar 2007 kontaktede tjenestens souschef dig. Du blev informeret om, at Politiets Efterretningstjeneste fra Jørgen Dragsdahl havde modtaget kopi af Jyllands-Postens e-mail, hvor oplysningerne i din artikel var refereret. Du blev oplyst om, at flere af disse oplysninger efter tjenestens opfattelse stammede fra klassificerede dokumenter. Du blev endvidere vejledt om betydningen af dit tavshedsplæg, herunder om forvaltningslovens § 27, stk. 3, og straffelovens § 152, og om at klassificerede oplysninger ikke må videregives uden udstederens samtykke (pkt. III i arkivaftalen). Du blev endvidere vejledt om, at der i forbindelse med offentliggørelse skal tages de nødvendige hensyn – herunder ved anonymisering – til beskyttelse af oplysninger af hensyn til statens sikkerhed, rigets forsvar, forholdet til fremmede magter eller tredjemand. Særligt begrebet tredjemand blev under samtalen præciseret, og det blev eksemplificeret, hvad der ligger heri.

Med hensyn til brugen af klassificerede oplysninger gav du bl.a. udtryk for, at alle oplysninger i indlægget efter din opfattelse stammede fra afklassificerede dokumenter. Du anførte endvidere, at du havde fremsat anmodning om at få afklassificeret flere dokumenter. På baggrund af telefonsamtalen foretog Politiets Efterretningstjeneste en ny gennemgang af de oplysninger, som Jyllands-Posten havde refereret i e-mailen til Jørgen Dragsdahl.

Efter endnu engang at have gennemgået de refererede oplysninger rettede Politiets Efterretningstjeneste på ny henvendelse til dig. Du blev spurgt, om du var sikker på, at alle oplysningerne stammede fra afklassificerede dokumenter vedrørende Dragsdahl. Du tilkendegav, at det fortsat var din opfattelse, at oplysningerne stammede fra afklassificerede dokumenter. Det blev afslutningsvis samme dag aftalt, at du senest lørdag morgen den 13. januar 2007 ville oplyse, om dit indlæg ville blive bragt den 14. januar 2007.

Om morgenen lørdag den 13. januar 2007 kontaktede du telefonisk souschefen i Politiets Efterretningstjeneste. Du oplyste, at det planlagte indlæg ville blive bragt i Jyllands-Posten, men at du havde foretaget korrektioner i indlægget. Du havde således ladet de oplysninger, som efter Politiets Efterretningstjenestes opfattelse stammede fra klassificerede dokumenter, udgå.

3. I det følgende vil der blive redegjort for de spørgsmål, der i lyset af din artikel i Jyllands-Posten mv. efter efterretningstjenestens opfattelse rejser sig i forhold til retningslinierne for din arkivadgang, dit tavshedspålæg samt den dig meddelte sikkerhedsgodkendelse til YDERST HEMMELIGT.

Med hensyn til begrebet "klassificerede oplysninger" kan det oplyses, at Statsministeriet senest i cirkulære nr. 204 af 7. december 2001 har fastsat nærmere regler vedrørende sikkerhedsbeskyttelse af informationer af fælles interesse for landene i NATO, EU eller WEU, andre klassificerede informationer samt informationer af sikkerhedsmæssig beskyttelsesinteresse i øvrigt.

Sikkerhedscirkulæret, som det benævnes i daglig tale, angiver, hvorledes informationer skal klassificeres. Det fremgår således, at informationer skal klassificeres YDERST HEMMELIGT, hvis videregivelse uden dertil indhentet bemyndigelse ville kunne forvolde Danmark eller landene i NATO, EU eller WEU overordentligt alvorlig skade. Informationer skal klassificeres HEMMELIGT, hvis videregivelse uden dertil indhentet bemyndigelse ville kunne forvolde Danmark m.fl. alvorlig skade. Informationer skal klassificeres FORTROLIGT, hvis videregivelse uden dertil indhentet bemyndigelse ville kunne forvolde Danmark m.fl. skade. Informationer skal klassificeres TIL TJENESTEBRUG, såfremt informationer ikke må offentliggøres eller komme til uvedkommendes kendskab.

Sikkerhedscirkulæret fastsætter også regler om, hvorledes klassificerede informationer skal behandles, herunder at kun personer, der er sikkerhedsgodkendt, kan få indsigt i sådanne informationer. Det fremgår f.eks. også, at modtageren af klassificerede informationer ikke uden udstederens samtykke må nedklassificere eller afklassificere disse.

Oplysninger eller dokumenter, som er klassificeret i henhold til Statsministeriets sikkerhedscirkulære, er at betragte som fortrolige i straffelovens forstand.

Den omstændighed, at en oplysning måtte blive afklassificeret, medfører ikke, at oplysningen frit kan offentliggøres. Forvaltningslovens og straffelovens almindelige regler om tavshedspligt gælder fortsat i det omfang, der i øvrigt måtte være tale om fortrolige oplysninger, herunder fortrolige oplysninger om enkeltpersoners forhold. Sådanne fortrolige oplysninger om enkeltpersoners forhold er f.eks. oplysninger om straffbare forhold, herunder muligt straffbare forhold, og interne familieforhold. Vilkårene for din arkivadgang indeholder derfor krav om, at der tages de nødvendige hensyn, herunder ved anonymisering, til bl.a. tredjemand.

For så vidt angår spørgsmålet om videregivelse af personoplysninger (oplysninger om tredjemand) skal det særligt anføres, at professor, dr. jur. Peter Blume i forbindelse med DIIS-udredningen afgav et responsum. Dette "Responsum vedrørende offentliggørelse af personoplysninger i Dansk Institut for Internationale Studiers udredning om Danmarks sikkerhedspolitiske situation under den kolde krig", er gengivet i DIIS-udredningen bind 4, s. 149. Peter Blume sammenfatter under pkt. 9 og 10 sine synspunkter således:

"9. Det retlige grundlag

Samlet kan det konstateres, at der ikke i de foreliggende regler findes klare retningslinier for hvilke oplysninger, der kan offentliggøres. Der skal tages hensyn til beskyttelsen af privatlivets fred, men dette hensyn må afvejes overfor den almeninteresse, der i det konkrete tilfælde er knyttet til udredningen. Denne afvejning indebærer, at den forskningsetiske og retlige vurdering i praksis bliver sammenfaldende. Der er således alt i alt ikke en retlig facitliste, som kan konsulteres.

10. Sammenfatning

På denne baggrund kan følgende sammenfattende anføres:

Der findes ingen retlige regler, som klart og entydigt angiver hvilke personoplysninger, der vil kunne offentliggøres i udredningen.

Hensynet til privatlivets fred og integritetsbeskyttelse tillægges betydelig vægt i dansk ret, idet det er et konkret skøn hvorledes dette hensyn varetages.

På baggrund af den foreliggende regeringsbeslutning må det lægges til grund at udredningen varetager en almeninteresse, hvilket betyder, at straffelovens bestemmelser ikke aktualiseres, men derimod ikke udelukker, at en interesseafvejning ved den konkrete offentliggørelsesbeslutning skal foretages.

Det må i alle tilfælde vurderes om det af hensyn til udredningens formål er nødvendigt, at en oplysning er personidentificerbar.

Denne overvejelse må foretages, uanset om personen er i live eller død, idet døde også er privatbeskyttede.

I vurderingen må indgå, hvor personfølsom oplysningen er. Jo mere følsom desto stærkere må det overfor nævnte hensyn være, om det for udredningens formål er nødvendigt, at en oplysning er personidentificerbar. I vurderingen må der særligt tages hensyn til de oplysningstyper, der er medtaget i persondatalovens §§ 7 og 8.

Ved vurderingen af følsomhedsgraden må der ikke blot tages hensyn til selve oplysningen, men tillige til i hvilken sammenhæng den indgår. Oplysningens alder har derimod ikke betydning.

Der må tages hensyn til, om oplysningen er faktisk eller vurderende. For de sidstnævnte må der være større sikkerhed for, at oplysningen er dækkende og ikke vildledende.

I det hele taget bør det sikres, at der er en høj datakvalitet, idet der ved vurderingen heraf må tages hensyn til hvorfra oplysningen stammer.

Oplysninger om danske og udenlandske personer skal bedømmes ens.

Ved vurderingen af [om] oplysningen skal offentliggøres bør der tages hensyn til, hvilken person den vedrører. Selvom alle har krav på privatlivsbeskyttelse, kan det lægges til grund, at der snarere kan offentliggøres oplysninger om kendte frem for om ikke kendte personer.

Det bør ligeledes tages i betragtning, om oplysningen hidrører fra det offentlige eller privat rum, idet oplysninger fra sidstnævnte i mindre udstrækning bør offentliggøres.

Særligt for så vidt angår embedsmænd er det nærliggende at tage hensyn til, hvor højt i hierarkiet de pågældende er placeret. Jo højere placeret desto mere berettiget kan offentliggørelsen være.

Generelt set vil der være tale om en konkret vurdering, hvor de retligt prægede overvejelser peger i sammen retning som de forskningsetiske. I en udredning som den foreliggende vil der være et ret vidt spillerum, da der i overensstemmelse med de politiske tilkendegivelser er en almen interesse i en transparent redegørelse. Denne interesse medfører dog ikke at den enkeltes beskyttelsesinteresse forsvinder, og den konkrete vurdering af, om den identificerbare oplysning er påkrævet for at opfylde udredningens formål, må der derfor løbende foretages.

Peter Blume
23. juli 2003"

Der kan tillige særligt peges på, at det i § 4 i lov om undersøgelse af Politiets Efterretningstjeneste (nedsættelse af PET-kommissionen) fremgår, at denne undersøgelse skal tilrettelægges og gennemføres på en sådan måde, at bl.a. hensynet til tredjemand ikke skades. Det kan i den forbindelse oplyses, at der i lovforslaget om PET-kommissionens nedsættelse bl.a. på side 6-7 vedrørende spørgsmålet om, at forklaringer i sagen som udgangspunkt skal afgives for lukkede døre, anføres følgende:

" Ved en undersøgelse som den foreliggende, der angår Politiets Efterretningstjenestes virksomhed må udgangspunktet være, at undersøgelsen foregår for lukkede døre.

Det skyldes en flerhed af hensyn, herunder navnlig hensynet til efterretningstjenestens fremtidige virkemuligheder og ikke mindst hensynet til beskyttelse af enkeltpersoner.

For det første kan der peges på hensynet til at beskytte efterretningstjenestens kilder. Hvis navne på kilder/meddelere kommer frem i et offentlig møde i kommissionen eller kan udledes af de oplysninger, der fremkommer i et sådant møde, vil det kunne have en efter omstændighederne meget alvorlig skadevirkning i forhold til den pågældende kilde/meddeler. Ligeledes vil det kunne få meget alvorlige skadevirkninger for efterretningstjenestens muligheder for fremover at få personer til at bidrage med oplysninger af efterretningsmæssig interesse med den deraf følgende forringelse af efterretningstjenestens muligheder for at løse sine opgaver.

For det andet må der lægges stor vægt på hensynet til, at navne på personer, som har været i efterretningstjenestens søgelys, ikke nu fremdrages og blottlægges offentligt mange år efter. Det ville være i strid med almindelige retsplejemæssige principper, hvis personer, som ikke dengang blev retsforfulgt, nu i forbindelse med afhøring af ansatte i efterretningstjenesten skulle udsættes for offentlig omtale af de mistanker, som efterretningstjenesten på et tidspunkt har rettet mod dem."

Det anføres herudover på side 8 i lovforslaget, at kommissionen ved udformningen af sin beretning må foretage en meget nøje afbalancering af på den ene side hensynet til at afgive en fyldestgørende redegørelse og på den anden side hensynet til, at de nævnte interesser ikke skades.

4. Du har i forbindelse med den stedfundne høringsproces oplyst, at du ved en beklagelig fejl i et tilfælde har forvekslet oplysninger fra afklassificerede dokumenter med oplysninger fra klassificerede dokumenter. Du har endvidere forklaret, at du herudover alene har anvendt oplysninger, som ganske vist indgår som dele af klassificerede dokumenter hos efterretningstjenesten, men som også fremgår af andre kilder, herunder f.eks. artikler i aviser og dine egne samtaler med Gordijevskij og journalist Jakob Andersen. I forbindelse med den oplysning af sagen, som det umiddelbart har været muligt for Politiets Efterretningstjeneste at foretage, har efterretningstjenesten ikke fundet grundlag for at tilsidesætte den forklaring.

For så vidt angår de af Jyllands-Posten anvendte formuleringer i avisens begæring om aktindsigt, har du har endvidere oplyst, at du ikke har forevist dokumenter fra

efterretningstjenesten for andre, herunder Jyllands-Posten. Avisen har i forbindelse med efterretningstjenestens oplysning af sagen oplyst til tjenesten, at avisen på intet tidspunkt har haft adgang til dokumenter fra tjenesten, men at de anvendte formuleringer bl.a. skyldtes nærmere beskrevne journalistiske hensyn.

5. For så vidt angår spørgsmålet om karakteren af de om Jørgen Dragsdahl offentliggjorte oplysninger, bemærkes det, at en oplysning om, at en person efter efterretningstjenestens opfattelse var KGB-agent m.v., må antages at være en oplysning om et muligt strafbart forhold (f.eks. straffelovens §§ 107 og 108) og dermed en fortrolig oplysning om en enkeltperson. Oplysningen drejer sig ikke kun om rent faktuelle forhold, men angår tillige efterretningstjenestens (angivelige) vurdering af den pågældendes persons forhold, jf. det af Peter Blume under pkt. 9 og 10 anførte vedrørende faktuelle og vurderende oplysninger og det deraf følgende behov for datakvalitet.

Det følger af straffelovens § 152 e, nr. 2, at bestemmelserne i §§ 152 – 152 d ikke omfatter tilfælde, hvor den pågældende handler i berettiget varetagelse af åbenbar almeninteresse eller af eget eller andres tarv.

For så vidt angår spørgsmålet om, hvorvidt du på denne baggrund har været berettiget til at offentliggøre de citerede personoplysninger om Jørgen Dragsdahl, må det lægges til grund, at selve dit forskningsprojekt, jf. den af dig udarbejdede projektbeskrivelse og den til dig af Statsministeriet meddelte privilegerede arkivadgang, varetager en almeninteresse, jf. det af Peter Blume anførte vedrørende DIIS-udredningens almeninteresse.

Det bemærkes således også, at du i såvel din anmodning af 16. juni 2004 til Statsministeriet om arkivadgang som i din anmodning af 18. februar 2005 til Politiets Efterretningstjeneste henviser til Folketingets beslutning fra januar 2003 om adgang til statens arkiver for forskere på lige vilkår med forskere fra de to igangværende officielle undersøgelser (som må antages at være PET-kommissionen og DIIS-udredningen). Med hensyn til vilkårene for PET-kommissionen fremgår det af det tidligere anførte, at loven om PET-kommissionen bestemmer, at undersøgelsen skal tilrettelægges og gennemføres på en sådan måde, at bl.a. hensynet til

tredjemand ikke skades. Herudover fremgår det af lovens forarbejder, at det ville være i strid med almindelige retsplejemæssige principper, hvis personer, som ikke dengang blev retsforfulgt, nu i forbindelse med afhøring af ansatte i efterretnings-tjenesten skulle udsættes for offentlig omtale af de mistanker, som efterretnings-tjenesten på et tidspunkt har rettet mod dem. Med hensyn til vilkårene for DIIS, bemærkes det, at din arkivaftale, for så vidt angår kravet om anonymisering af hensyn til f.eks. tredjemand, er helt enslydende med arkivadgangen meddelt DIIS.

Der er på denne baggrund ikke grundlag for at antage, at der med dit projekt i videre omfang skulle kunne offentliggøres fortrolige personoplysninger. Det bemærkes i øvrigt, at myndighederne ikke uden særlig lovhjemmel, som ikke foreligger, på egen hånd ville have mulighed for at tillade dig at offentliggøre fortrolige oplysninger om enkeltpersoner i videre omfang, end hvad der følger af straffelovens og forvaltningslovens almindelige regler.

Under henvisning til ovenstående er det efterretningstjenestens vurdering, at det er berettiget i forbindelse med dit forskningsprojekt at omtale Jørgen Dragsdahl rolle i perioden, men at det ikke har været berettiget, at du i dit indlæg i Jyllands-Posten den 14. januar 2007 anfører, at "PET anså Jørgen Dragsdahl for at være KGB-agent" mv. Som bekendt er Dragsdahl aldrig hverken blevet sigtet eller tiltalt, jf. bl.a. det i lovforslaget vedrørende PET-kommissionens nedsættelse anførte vedrørende almindelige retsplejemæssige principper. Oplysningen drejer sig ikke som tidligere nævnt kun om rent faktuelle forhold, men angår tillige efterretningstjenestens (angivelige) vurdering af den pågældendes persons forhold, jf. det af Peter Blume under pkt. 9 og 10 anførte vedrørende faktuelle og vurderende oplysninger og det deraf følgende behov for datakvalitet. Jørgen Dragsdahl er efter Politiets Efterretningstjenestes opfattelse ikke så kendt i offentligheden, at dette kan medføre en anden vurdering.

Du har endvidere erkendt, at du i et tilfælde ved en beklagelig fejl har videregivet oplysninger fra klassificerede dokumenter.

Politiets Efterretningstjeneste finder på den baggrund samlet set anledning til at indskærpe dig de gældende vilkår for din arkivadgang samt den af dig underskrevne tavshedserklæring, herunder særligt at klassificerede dokumenter ikke må anvendes uden udstederens samtykke, og at andre fortrolige oplysninger, som det er nødvendigt at hemmeligholde under hensyntagen til væsentlige private interesser, er omfattet af din tavshedspligt.

Som tidligere anført henhører under "andre fortrolige oplysninger, som det er nødvendigt at hemmeligholde under hensyntagen til væsentlige private interesser", fortrolige oplysninger om enkeltpersoner, f.eks. oplysninger om strafbare forhold, herunder muligt strafbare forhold. Dette er netop baggrunden for, at vilkårene for din arkivadgang indeholder krav om, at der skal tages de nødvendige hensyn, herunder ved anonymisering, til bl.a. tredjemand. Tredjemand kan f.eks. være en person, som på et tidspunkt har været inddraget i en sag om et muligt strafbart forhold.

Politiets Efterretningstjeneste har i sin afgørelse lagt vægt på, at du efter den telefoniske drøftelse med efterretningstjenesten den 12. januar 2007 foretog rettelser i dit indlæg, og at du efterfølgende har beklaget, at du ved en fejl i et tilfælde har forvekslet oplysninger fra afklassificerede dokumenter med oplysninger fra klassificerede dokumenter. Politiets Efterretningstjeneste har tillige lagt vægt på, at der som anført af Peter Blume ikke findes klare og entydige regler, som angiver, i hvilket omfang der kan offentliggøres personoplysninger i forbindelse med et forskningsprojekt som dit.

Politiets Efterretningstjeneste skal imidlertid understrege, at det vil kunne få alvorlige konsekvenser for din arkivadgang, såfremt du igen måtte tilsidesætte de gældende vilkår eller tilsidesætter din tavshedspligt. Hertil kommer, at en tilsidesættelse efter omstændighederne tillige vil kunne få konsekvenser for din sikkerhedsgodkendelse samt eventuelt medføre en politianmeldelse.

Behandlingen af din anmodning om afklassificering vil nu blive genoptaget.

Afgørelsen kan påklages til Justitsministeriet, Slotsholmsgade 10, 1260 København K.

Med venlig hilsen

Lars Findsen

politimester



Dato: 29-01-2007
Jour. Nr.

Notat

om

professor Bent Jensens indlæg i Jyllands-Posten den 14. januar 2007.

Baggrund

1. Morgenavisen Jyllands-Posten bragte den 14. januar 2007 i tillægget "Indblik" et større indlæg af Bent Jensen om journalist Jørgen Dragsdahl. Indlægget bygger efter Bent Jensens eget udsagn bl.a. på oplysninger, som er indeholdt i dokumenter fra Politiets Efterretningstjenestes arkiv.

I anledning af Bent Jensens indlæg bragte Jyllands-Posten samme dag på bl.a. forsiden flere redaktionelle artikler om journalist Jørgen Dragsdahl.

Bent Jensens indlæg, Jyllands-Postens artikler og de heri indeholdte oplysninger samt omstændigheder i forbindelse med tilblivelsen af dette indlæg m.v. har rejst forskellige spørgsmål i forhold til den vidtgående adgang til en række myndigheds - herunder Politiets Efterretningstjenestes - arkiv, som Bent Jensen har fået tilladelse til på særlige vilkår.

I det følgende vil der blive redegjort for Bent Jensens vidtgående arkivadgang på særlige vilkår og forløbet forud for offentliggørelsen af Bent Jensens indlæg og Jyllands-Postens artikler søndag den 14. januar 2007. I forlængelse heraf vil der blive foretaget en vurdering af forskellige spørgsmål, som rejser sig i lyset af Bent Jensens indlæg og Jyllands-Postens artikler.

2. Ved e-mail af 16. juni 2004, vedlagt beskrivelse af forskningsprojekt "Den kolde krig i Danmark 1945-1991. Indre konflikter om Danmarks ydre og indre sikkerhed", anmodede Bent Jensen Statsministeriet om at tilvejebringe et grundlag for adgang til en række statslige arkiver som led i gennemførelsen af sit forskningsprojekt. Bent

Jensen fik på den baggrund af Statsministeriet i et brev af 3. september 2004 til brug for sit forskningsprojekt "Den kolde krig i Danmark 1945-1991. Indre konflikter om Danmarks ydre og indre sikkerhed" en vidtgående adgang på særlige vilkår til arkivalier hos Statens Arkiver, Forsvarsministeriet, Forsvarets Efterretningstjeneste, Justitsministeriet, Politiets Efterretningstjeneste, Udenrigsministeriet og Statsministeriet.

De særlige vilkår er angivet i de af Statsministeriet den 31. august 2004 fastsatte "Retningslinier for Bent Jensens adgang til statslige arkiver i forbindelse med forskningsprojektet: "Den kolde krig i Danmark 1945-1991. Indre konflikter om Danmarks indre og ydre sikkerhed"

I retningslinierne er anført følgende:

"III. Øvrige retningslinier for adgang til akterne.

1. Adgangen til materialet gives under forudsætning af, at Bent Jensen accepterer tavshedsplæg efter forvaltningslovens § 27, stk. 3, for hver af de berørte myndigheder. Tavshedspligten gøres i det fornødne omfang løbende til genstand for konkret drøftelse under hensyntagen til statens sikkerhed, rigets forsvar, forholdet til fremmede magter eller forholdet til tredjemand.
2. Bent Jensen vejledes om tavshedspligtens nærmere indhold. Som led heri forpligter han sig til ved eventuel anvendelse af informationer tilvejebragt ved gennemgang af myndighedernes arkiver at tage de nødvendige hensyn, herunder ved anonymisering, til beskyttelse af oplysninger af hensyn til statens sikkerhed, rigets forsvar, forholdet til fremmede magter eller tredjemand.
3. Bent Jensen vil ikke kunne anvende klassificeret materiale, herunder af udenlandsk oprindelse, eller andet materiale, der er omfattet af tavshedspligten, med mindre der opnås samtykke fra udstederen. En udtalelse fra andre særligt berørte myndigheder, firmaer eller personer vil om nødvendigt skulle indhentes forinden.
4. Hvor Bent Jensen anvender et dokument tilvejebragt ved gennemgang af myndighedernes arkiver, skal den udstedende myndigheds journalnummer anføres som reference.
5. Myndighederne udøver ikke manuskriptkontrol, idet det dog vil kræve de pågældende myndigheders konkrete samtykke, hvis oplysninger omfattet af tavshedspligten gives til udenforstående, jf. også punkt III, 3."

I et brev af 7. september 2004 meddelte Statsministeriet Justitsministeriet, at Bent Jensen havde returneret Statsministeriets meddelelse om sikkerhedsgodkendelse i underskreven stand, og at Statsministeriet dermed i forbindelse med forskningsprojektet "Den kolde krig i Danmark 1945-1991. Indre konflikter om Danmarks ydre og indre sikkerhed" anså Bent Jensen for at være omfattet af en tidligere meddelt sikkerhedsgodkendelse til klassifikationsgraden YDERST HEMMELIGT.

Ved brev af 18. februar 2005 anmodede Bent Jensen om adgang til alt relevant materiale hos Politiets Efterretningstjeneste. Anmodningen havde følgende ordlyd:

"Til brug for min pågående undersøgelse af *Danmark under den kolde krig. Indre konflikter* skal jeg med denne skrivelse anmode om adgang til alt relevant materiale, som berør hos PET. Jeg definerer "Den Kolde Krig" som perioden 1945 – 1991. "Indre konflikter" omfatter bl.a. danske myndigheders syn på og forholdsregler over for personer, organisationer og politiske partier, som var modstandere af Danmarks officielle sikkerhedspolitik, og som var mistænkt for med ulovlige midler at modarbejde denne politik.

Jeg henviser til Folketingets enstemmige beslutning i januar 2003 om adgang til statens arkiver for forskere på lige vilkår med forskere med de to igangværende officielle undersøgelser. Jeg henviser ligeledes til Statsministeriets skrivelse af 3. september 2004, hvoraf det fremgår, at Statsministeriet har været i forbindelse med bl.a. PET, og i hvilken der meddeles mig vidtgående adgang på særlige vilkår til bl.a. PETs arkiv.

...."

Ved et møde i Politiets Efterretningstjeneste den 4. maj 2005 underskrev Bent Jensen et tavshedspålæg med følgende ordlyd:

"Tavshedspålæg

Undertegnede Bent Jensen, født den 10. maj 1938, lover herved, at jeg samvittighedsfuldt vil opfylde de pligter, som påhviler mig og iagttage de retningslinier, som gælder i forbindelse med min adgang til materiale i Politiets Efterretningstjenestes arkiver.

Jeg accepterer, at der i forbindelse med min adgang til Politiets Efterretningstjenestes arkiver er meddelt mig et tavshedspålæg i medfør af forvaltningslovens § 27, stk. 3.

Jeg er klar over, at der i medfør af forvaltningslovens § 27, stk. 4, jf. straffelovens §§ 152 og 152c-152f, påhviler mig tavshedspligt vedrørende oplysninger, som ved lov eller anden gyldig bestemmelse er betegnet

som fortroligé, på anden måde er klassificerede, eller som det i øvrigt er nødvendigt at hemmeligholde under hensyntagen til væsentlige offentlige eller private interesser. Jeg er opmærksom på, at forvaltningslovens § 27, stk. 1, indeholder en – ikke udtømmende – opregning af de hensyn, der efter en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde kan føre til, at en oplysning er fortrolig og dermed undergivet tavshedspligt.

Tavshedspligten indebærer, at jeg ikke uberettiget må udnytte, videregive eller på anden måde medvirke til, at oplysninger kan udnyttes af uvedkommende.

Jeg er ligeledes klar over, at tavshedspligten består også efter afslutningen af arbejdet med det konkrete projekt.

Jeg er opmærksom på, at akter, dokumenter, bøger og andet materiale som jeg måtte have fået adgang til i forbindelse med arkivadgangen, skal forblive i Politiets Efterretningstjeneste.

Jeg er mig bevidst, at en overtrædelse af min pligter, herunder af min tavshedspligt, foruden eventuel strafansvar i henhold til ovennævnte bestemmelser, efter omstændighederne vil medføre, at Politiets Efterretningstjeneste må bringe min adgang til Politiets Efterretningstjenestes arkiver til ophør.

Jeg har modtaget kopi af alle nævnte lovbestemmelser.

Dato: 4. maj 2005

Underskrift: Bent Jensen

Ovenstående erklæring er afgivet overfor undertegnede

Navn: xx

Stilling: Fuldmægtig"

På mødet den 4. maj 2005 blev det tilkendegivet, at tjenesten fandt det mest hensigtsmæssigt, hvis en eventuel afklassificering kunne ske samlet og gerne sidst i undersøgelsesfasen, hvilket ville minimere antallet af eventuelle forespørgsler til eksterne samarbejdspartnere. Bent Jensen var enig heri.

Bent Jensen har efterfølgende til brug for sit forskningsprojekt haft adgang til en række klassificerede og uklassificerede dokumenter i Politiets Efterretningstjenestes arkiv. Han har således bl.a. haft adgang til dokumenter vedrørende journalist Jørgen Dragsdahl.

Bent Jensen fremsendte den 13. september 2006 en tekst til Politiets Efterretningstjeneste. Bent Jensen oplyste i den forbindelse, at teksten skulle indgå i et

kapitel om Politiets Efterretningstjeneste og danske Øst-agenter under Den kolde Krig i en bog, som han arbejdede på. Bent Jensen oplyste endvidere, at teksten delvist byggede på materiale, som han havde haft adgang til i Politiets Efterretningstjenestes arkiv.

Der blev på den baggrund afholdt et møde den 12. oktober 2006 mellem Politiets Efterretningstjeneste og Bent Jensen med henblik på at identificere det materiale hos efterretningstjenesten, som Bent Jensen måtte ønske at anvende samt aftale arbejdsgangen med hensyn til afklassificering af dokumenter hos Politiets Efterretningstjeneste til brug for Bent Jensens forskningsprojekt. Bent Jensen anmodede i den forbindelse om afklassificering af flere dokumenter vedrørende Jørgen Dragsdahl. Han udfærdigede i den forbindelse en liste med de pågældende dokumenter. Det blev aftalt, at Bent Jensen efterfølgende ville få underretning om, hvilke dokumenter, der helt eller delvist ville kunne afklassificeres. Efterretningstjenesten har endnu ikke truffet afgørelse om, hvorvidt de pågældende dokumenter kan afklassificeres.

3. Ved e-mail af 12. december 2006 anmodede Morgenavisen Jyllands-Posten om aktindsigt i tjenestens dokumenter vedrørende journalist Jørgen Dragsdahl, idet Jyllands-Posten henviste til de dokumenter om sagen, som blev afklassificeret i forbindelse med DIIS-udredningen "Danmark under den kolde krig". Jyllands-Posten præciserede i den forbindelse, at anmodningen gjaldt alle dokumenter vedrørende Jørgen Dragsdahl, herunder "særligt fire (muligt fem) rapporter", som af Jyllands-Posten blev angivet meget præcist med hensyn til tidspunkt og karakteren af materialet.

Politiets Efterretningstjeneste meddelte den 20. december 2006 Jyllands-Posten, at man forventede at kunne vende tilbage til anmodningen inden 30 dage. Behandlingen af denne aktindsigtsanmodning er nu sat i bero i anledning af omhandlede sag.

Torsdag den 11. januar 2007 modtog Politiets Efterretningstjenestes en telefonisk henvendelse fra Jørgen Dragsdahl. Dragsdahl oplyste, at han samme dag var blevet kontaktet af redaktionschef John Hansen, Jyllands-Posten, der oplyste, at avisen søndag den 14. januar 2007 ville bringe et indlæg af professor Bent Jensen.

Endvidere blev det oplyst, at Bent Jensen i indlægget ville fremkomme med oplysninger om Dragsdahl, der hidrørte fra dokumenter, som Bent Jensen havde haft adgang til i efterretningstjenestens arkiver.

Senere torsdag den 11. januar 2007 fremsendte Jørgen Dragsdahl til efterretnings-tjenesten en e-mail, som han havde modtaget fra John Hansen, Jyllands-Posten. E-mailen indeholder en opsummering af indholdet i Bent Jensens planlagte indlæg, og John Hansen anmoder i mailen Jørgen Dragsdahl om at fremkomme med sin version af sagen.

Da e-mailen indeholder både klassificerede oplysninger og andre oplysninger, som efter forvaltningsloven er fortrolige, kan den ikke gengives i nærværende notat.

Indholdet i den fremsendte e-mail rejste efter Politiets Efterretningstjenestes opfat-telse forskellige spørgsmål i forhold til de i forbindelse med Bent Jensens arkivad-gang fastsatte retningslinier, Bent Jensens tavshedspålæg samt Bent Jensens sik-kerhedsgodkendelse til "YDERST HEMMELIGT".

Politiets Efterretningstjeneste besluttede at kontakte Bent Jensen med henblik på at henlede hans opmærksomhed på de spørgsmål, som sagen efter efterretnings-tjenestens opfattelse rejste i forhold til hans arkivadgang og tavshedspligt.

Politiets Efterretningstjeneste orienterede samme dag Justitsministeriet om sagen. Justitsministeriet underrettede i umiddelbar forlængelse heraf Statsministeriet.

Bent Jensen blev af efterretningstjenestens souschef fra torsdag aften og det me-ste af fredagen forgæves forsøgt kontaktet på sin private telefon og på Syddansk Universitet. Det blev i den forbindelse oplyst, at Bent Jensen opholdt sig i Italien.

Fredag den 12. januar 2007 modtog Politiets Efterretningstjeneste fra en tidligere vicepolitimester i tjenesten kopi af en e-mail til denne fra redaktionschef John Han-sen, Jyllands-Posten.

Da også denne e-mail indeholder både klassificerede oplysninger og andre fortro-lige oplysninger, kan den ikke gengives i nærværende notat.

Det kan imidlertid oplyses, at avisen i den pågældende e-mail anførte, at avisen "har haft lejlighed til at gennemgå PET's arkiver bl.a. vedrørende sagen om Jørgen Dragsdahl, dengang journalist på Information", ligesom avisen anfører "Hvad vi nu har fundet i sagsmappen hos PET er, at sagen var lidt mere grumset". Herudover anfører avisen, at "Vi kan se af materialet, at du deltog i samtalerne med JD".

Da der fredag den 12. januar 2007 sidst på dagen fortsat ikke var opnået kontakt til Bent Jensen, og henset til, at også efterretningstjenesten af Jyllands-Posten var blevet anmodet om en udtalelse i anledning af det indlæg af Bent Jensen, man agtede at bringe i søndagsudgaven, besluttede chefen for Politiets Efterretningstjeneste at tage kontakt til Jyllands-Postens chefredaktør Carsten Juste.

Efterretningstjenestens chef meddelte chefredaktør Carsten Juste, at man forgæves havde forsøgt at kontakte Bent Jensen med henblik på at henlede dennes opmærksomhed på de spørgsmål, som det angiveligt planlagte indlæg efter efterretningstjenestens opfattelse rejste i forhold til vilkårene for arkivadgang, hans tavshedspligt samt straffelovens § 152 om uberettiget videregivelse af fortrolige oplysninger.

Der blev i samtalen af chefen for efterretningstjenesten givet udtryk for, at det ville kunne få alvorlige konsekvenser for Bent Jensen, såfremt det efterfølgende måtte blive lagt til grund, at Bent Jensen har tilsidesat de for den vidtgående arkivadgang særligt fastsatte vilkår, har overtrådt sin tavshedspligt eller uberettiget har videregivet fortrolige oplysninger, jf. straffelovens § 152. Det blev i samme forbindelse betydet for Jyllands-Postens chefredaktør, at et eventuelt strafansvar ville kunne udstrækkes til at omfatte den, der viderebragte klassificerede eller fortrolige oplysninger.

Chefredaktøren, der gav indtryk af at kende sagen, meddelte, at han ville forsøge at formidle kontakt til Bent Jensen, der som nævnt befandt sig i Italien.

Efterfølgende kontaktede chefredaktør Carsten Juste tjenestens souschef og oplyste et mobiltelefonnummer, som Bent Jensen kunne træffes på i Italien.

Fredag den 12. januar 2007 om aftenen opnåede tjenestens souschef herefter kontakt med Bent Jensen. Bent Jensen blev informeret om, at Politiets Efterretningstjeneste fra Jørgen Dragsdahl havde modtaget kopi af Jyllands-Postens e-mail, hvor oplysningerne i Bent Jensens artikel var refereret. Han blev oplyst om, at flere af disse oplysninger efter tjenestens opfattelse stammede fra klassificerede dokumenter. Han blev endvidere vejledt om betydningen af sit tavshedspålæg, herunder om forvaltningslovens § 27, stk. 3, og straffelovens § 152, og om at klassificerede oplysninger ikke må videregives uden udstederens samtykke (pkt. III i arkivaftalen). Han blev endvidere vejledt om, at der i forbindelse med offentliggørelse skal tages de nødvendige hensyn – herunder ved anonymisering – til beskyttelse af oplysninger af hensyn til statens sikkerhed, rigets forsvar, forholdet til fremmede magter eller tredjemand. Særligt begrebet tredjemand blev under samtalen præciseret, og det blev eksemplificeret, hvad der ligger heri.

Med hensyn til brugen af klassificerede oplysninger gav Bent Jensen udtryk for, at alle oplysninger i indlægget efter hans opfattelse stammede fra afklassificerede dokumenter. Han oplyste samtidig, at han tidligere havde fremsendt manuskriptet til Politiets Efterretningstjeneste til godkendelse. Han anførte endvidere, at han havde fremsat anmodning om at få afklassificeret nogle dokumenter, men at han ikke havde tid til at afvente tjenestens stillingtagen. Det blev herefter aftalt, at Politiets Efterretningstjeneste ville foretage en ny gennemgang af de af Jyllands-Posten i e-mailen til Jørgen Dragsdahl refererede oplysninger fra Bent Jensens planlagte indlæg.

Efter endnu engang at have gennemgået de refererede oplysninger rettede Politiets Efterretningstjeneste på ny henvendelse til Bent Jensen. Han blev spurgt, om han var sikker på, at alle oplysningerne stammede fra afklassificerede dokumenter vedrørende Dragsdahl, da flere oplysninger i Jyllands-Postens e-mails til henholdsvis Dragsdahl og den tidligere vicepolitimester fortsat ikke sås at fremgå af det afklassificerede materiale vedrørende Dragsdahl. Han blev endvidere oplyst om, at han ikke herudover sås at have haft adgang til andet materiale afklassificeret til brug for DIIS-udredningen. Bent Jensen fik endelig gennemgået de oplysninger i Jyllands-Postens e-mail, som efter Politiets Efterretningstjenestes opfattelse fortsat var klassificerede. Bent Jensen fastholdt, at oplysningerne stammede fra

afklassificerede dokumenter, og at disse dokumenter i givet fald måtte være bortkommet eller lagt på en anden sag.

Ved en sidste samtale fredag den 12. januar 2007 blev det aftalt med Bent Jensen, at han senest lørdag morgen den 13. januar 2007 ville oplyse, om hans indlæg ville blive bragt den 14. januar 2007.

Om morgenen lørdag den 13. januar 2007 kontaktede Bent Jensen telefonisk souschefen i Politiets Efterretningstjeneste. Han oplyste, at det planlagte indlæg ville blive bragt i Jyllands-Posten, idet han dog havde foretaget visse korrektioner i indlægget. Han havde således ladet de oplysninger, som efter Politiets Efterretningstjenestes opfattelse stammede fra klassificerede dokumenter, udgå.

Han blev herefter vejledt om, at Politiets Efterretningstjeneste alene havde forholdt sig til indholdet af e-mailen fra Jyllands-Posten til Jørgen Dragsdahl, og at tjenesten således ikke havde forholdt sig til det indlæg, som Bent Jensen ville bringe i Jyllands-Posten om søndagen. Han blev endvidere vejledt om, at indlægget ville kunne medføre en politianmeldelse, og at indlægget ville kunne få betydning for hans sikkerhedsgodkendelse og arkivadgangsftale. Bent Jensen bemærkede hertil, at det ville han tage med oprejst pande.

Jyllands-Posten bragte søndag den 14. januar 2007 Bent Jensens indlæg samt egne artikler om sagen.

I en af Jyllands Postens artikler den 14. januar udtaler Bent Jensen, at Politiets Efterretningstjeneste på forhånd har været bekendt med manuskriptet til hans indlæg i Jyllands-Posten samme dag.

Som det fremgår ovenfor, fremsendte Bent Jensen den 13. september 2006 en tekst til Politiets Efterretningstjeneste. Bent Jensen oplyste i den forbindelse, at teksten skulle indgå i et kapitel om Politiets Efterretningstjeneste og danske øst-agenter under Den kolde Krig i en bog, som han arbejdede på. Der blev herefter som ligeledes anført ovenfor afholdt et møde den 12. oktober 2006 mellem Politiets Efterretningstjeneste og Bent Jensen, hvor det blev aftalt, at Bent Jensen efterfølgende ville få underretning om, hvilke dokumenter, der helt eller delvist ville

kunne afklassificeres. Som det fremgår ovenfor, er der endnu ikke truffet afgørelse om dette spørgsmål.

Vurdering

1. I det følgende vil der blive redegjort for de spørgsmål, der i lyset af oplysningerne gengivet i henholdsvis Jyllands-Postens e-mails til PET, til Jørgen Dragsdahl og til den tidligere vicepolitimester, Bent Jensens artikel i Jyllands-Posten samt Jyllands-Postens egne artikler om Dragsdahl den 14. januar 2007 rejser sig i forhold til retningslinierne for Bent Jensens arkivadgang, hans tavshedspålæg samt den Bent Jensen meddelte sikkerhedsgodkendelse til YDERST HEMMELIGT.

Efterretningstjenesten vil i den forbindelse foretage en vurdering af, hvorvidt Bent Jensen uden samtykke har videregivet klassificerede oplysninger (og dermed anvendt klassificerede oplysninger uden udstederens samtykke som anført i arkivaf-talen), samt foretage en vurdering af, hvorvidt der er videregivet og offentliggjort fortrolige oplysninger om enkeltpersoner.

2. Med hensyn til begrebet "klassificerede oplysninger" kan det oplyses, at Statsministeriet senest i cirkulære nr. 204 af 7. december 2001 har fastsat nærmere regler vedrørende sikkerhedsbeskyttelse af informationer af fælles interesse for landene i NATO, EU eller WEU, andre klassificerede informationer samt informationer af sikkerhedsmæssig beskyttelsesinteresse i øvrigt.

Sikkerhedscirkulæret, som det benævnes i daglig tale, angiver, hvorledes informationer skal klassificeres. Det fremgår således, at informationer skal klassificeres YDERST HEMMELIGT, hvis videregivelse uden dertil indhentet bemyndigelse ville kunne forvolde Danmark eller landene i NATO, EU eller WEU overordentligt alvorlig skade. Informationer skal klassificeres HEMMELIGT, hvis videregivelse uden dertil indhentet bemyndigelse ville kunne forvolde Danmark m.fl. alvorlig skade. Informationer skal klassificeres FORTROLIGT, hvis videregivelse uden dertil indhentet bemyndigelse ville kunne forvolde Danmark m.fl. skade. Informationer skal klassificeres TIL TJENESTEBRUG, såfremt informationer ikke må offentliggøres eller komme til uvedkommendes kendskab.

Sikkerhedscirkulæret fastsætter også regler om, hvorledes klassificerede informationer skal behandles, herunder at kun personer, der er sikkerhedsgodkendt, kan få indsigt i sådanne informationer. Det fremgår f.eks. også, at modtageren af klassificerede informationer ikke uden udstederens samtykke må nedklassificere eller afklassificere disse.

Oplysninger eller dokumenter, som er klassificerede i henhold til Statsministeriets sikkerhedscirkulære, er at betragte som fortrolige i straffelovens forstand.

Den omstændighed, at en oplysning måtte blive afklassificeret, medfører ikke, at oplysningen frit kan offentliggøres. Forvaltningslovens og straffelovens almindelige regler om tavshedspligt gælder fortsat i det omfang, der i øvrigt måtte være tale om fortrolige oplysninger, herunder fortrolige oplysninger om enkeltpersoners forhold. Sådanne fortrolige oplysninger om enkeltpersoners forhold er f.eks. oplysninger om strafbare forhold, herunder muligt strafbare forhold, og interne familieforhold. Vilkårene for Bent Jensens arkivadgang indeholder derfor krav om, at der tages de nødvendige hensyn, herunder ved anonymisering, til bl.a. tredjemand.

For så vidt angår spørgsmålet om videregivelse af personoplysninger (oplysninger om tredjemand) skal det særligt anføres, at professor, dr. jur. Peter Blume i forbindelse med DIIS-udredningen afgav et responsum. Dette "Responsum vedrørende offentliggørelse af personoplysninger i Dansk Institut for Internationale Studiers udredning om Danmarks sikkerhedspolitiske situation under den kolde krig", er gengivet i DIIS-udredningen bind 4, s. 149. Peter Blume sammenfatter under pkt. 9 og 10 sine synspunkter således:

"9. Det retlige grundlag

Samlet kan det konstateres, at der ikke i de foreliggende regler findes klare retningslinier for hvilke oplysninger, der kan offentliggøres. Der skal tages hensyn til beskyttelsen af privatlivets fred, men dette hensyn må afvejes overfor den almeninteresse, der i det konkrete tilfælde er knyttet til udredningen. Denne afvejning indebærer, at den forskningsetiske og retlige vurdering i praksis bliver sammenfaldende. Der er således alt i alt ikke en retlig facitliste, som kan konsulteres.

10. Sammenfatning

På denne baggrund kan følgende sammenfattende anføres:

Der findes ingen retlige regler, som klart og entydigt angiver hvilke personoplysninger, der vil kunne offentliggøres i udredningen.

Hensynet til privatlivets fred og integritetsbeskyttelse tillægges betydelig vægt i dansk ret, idet det er et konkret skøn hvorledes dette hensyn varetages.

På baggrund af den foreliggende regeringsbeslutning må det lægges til grund at udredningen varetager en almeninteresse, hvilket betyder, at straffelovens bestemmelser ikke aktualiseres, men derimod ikke udelukker, at en interesseafvejning ved den konkrete offentliggørelsesbeslutning skal foretages.

Det må i alle tilfælde vurderes om det af hensyn til udredningens formål er nødvendigt, at en oplysning er personidentificerbar.

Denne overvejelse må foretages, uanset om personen er i live eller død, idet døde også er privatbeskyttede.

I vurderingen må indgå, hvor personfølsom oplysningen er. Jo mere følsom desto stærkere må det overfor nævnte hensyn være, om det for udredningens formål er nødvendigt, at en oplysning er personidentificerbar. I vurderingen må der særligt tages hensyn til de oplysningstyper, der er medtaget i persondatalovens §§ 7 og 8.

Ved vurderingen af følsomhedsgraden må der ikke blot tages hensyn til selve oplysningen, men tillige til i hvilken sammenhæng den indgår. Oplysningens alder har derimod ikke betydning.

Der må tages hensyn til, om oplysningen er faktuel eller vurderende. For de sidstnævnte må der være større sikkerhed for, at oplysningen er dækkende og ikke vildledende.

I det hele taget bør det sikres, at der er en høj datakvalitet, idet der ved vurderingen heraf må tages hensyn til hvorfra oplysningen stammer.

Oplysninger om danske og udenlandske personer skal bedømmes ens.

Ved vurderingen af [om] oplysningen skal offentliggøres bør der tages hensyn til, hvilken person den vedrører. Selvom alle har krav på privatlivsbeskyttelse, kan det lægges til grund, at der snarere kan offentliggøres oplysninger om kendte frem for om ikke kendte personer.

Det bør ligeledes tages i betragtning, om oplysningen hidrører fra det offentlige eller privat rum, idet oplysninger fra sidstnævnte i mindre udstrækning bør offentliggøres.

Særligt for så vidt angår embedsmænd er det nærliggende at tage hensyn til, hvor højt i hierarkiet de pågældende er placeret. Jo højere placeret desto mere berettiget kan offentliggørelsen være.

Generelt set vil der være tale om en konkret vurdering, hvor de retligt prægede overvejelser peger i sammen retning som de forskningsetiske. I en udredning som den foreliggende vil der være et ret vidt spillerum, da der i overensstemmelse med de politiske tilkendegivelser er en almen interesse i en transparent redegørelse. Denne interesse medfører dog ikke at den enkeltes beskyttelsesinteresse forsvinder, og den konkrete vurdering af, om den identificerbare oplysning er påkrævet for at opfylde udredningens formål, må der derfor løbende foretages.

Peter Blume
23. juli 2003"

Der kan tillige særligt peges på, at det i § 4 i lov om undersøgelse af Politiets Efterretningstjeneste (nedsættelse af PET-kommissionen) fremgår, at denne undersø-

gelse skal tilrettelægges og gennemføres på en sådan måde, at bl.a. hensynet til tredjemand ikke skades. Det kan i den forbindelse oplyses, at der i lovforslaget om PET-kommissionens nedsættelse bl.a. på side 6-7 vedrørende spørgsmålet om, at forklaringer i sagen som udgangspunkt skal afgives for lukkede døre, anføres følgende:

" Ved en undersøgelse som den foreliggende, der angår Politiets Efterretningstjenestes virksomhed må udgangspunktet være, at undersøgelsen foregår for lukkede døre.

Det skyldes en flerhed af hensyn, herunder navnlig hensynet til efterretningstjenestens fremtidige virkemuligheder og ikke mindst hensynet til beskyttelse af enkeltpersoner.

For det første kan der peges på hensynet til at beskytte efterretningstjenestens kilder. Hvis navne på kilder/meddelere kommer frem i et offentligt møde i kommissionen eller kan udledes af de oplysninger, der fremkommer i et sådant møde, vil det kunne have en efter omstændighederne meget alvorlig skadevirkning i forhold til den pågældende kilde/meddeler. Ligeledes vil det kunne få meget alvorlige skadevirkninger for efterretningstjenestens muligheder for fremover at få personer til at bidrage med oplysninger af efterretningsmæssig interesse med den deraf følgende forringelse af efterretningstjenestens muligheder for at løse sine opgaver.

For det andet må der lægges stor vægt på hensynet til, at navne på personer, som har været i efterretningstjenestens søgelys, ikke nu fremdrages og blotlægges offentligt mange år efter. Det ville være i strid med almindelige retsplejemæssige principper, hvis personer, som ikke dengang blev retsforfulgt, nu i forbindelse med afhøring af ansatte i efterretningstjenesten skulle udsættes for offentlig omtale af de mistanker, som efterretningstjenesten på et tidspunkt har rettet mod dem."

Det anføres herudover på side 8 i lovforslaget, at kommissionen ved udformningen af sin beretning må foretage en meget nøje afbalancering af på den ene side hensynet til at afgive en fyldestgørende redegørelse og på den anden side hensynet til, at de nævnte interesser ikke skades.

3. I Jyllands-Postens e-mail af 12. december 2006 til efterretningstjenesten om aktindsigt angiver avisen som nævnt meget præcist flere konkrete dokumenter vedrørende efterretningstjenestens kontakt med Jørgen Dragsdahl. De pågældende dokumenter, som fortsat ikke er afklassificerede, er blandt de dokumenter, som Bent Jensen indenfor rammerne af de opstillede arkiv-retningslinier har haft adgang til. Det bemærkes, at der ikke i DIIS-udredningen eller i udredningens noteapparat er referencer til de dokumenter, som der særligt henvises til i Jyllands-Postens anmodning om aktindsigt.

I Jyllands-Postens e-mail af 10. januar 2007 til Jørgen Dragsdahl er som anført indeholdt både klassificerede oplysninger og andre oplysninger, som efter forvaltningsloven er fortrolige. Jyllands-Posten anfører i e-mailen, at oplysningerne er fremkommet ved Bent Jensens adgang til tjenestens arkiv.

Endelig er der som nævnt også i Jyllands-Postens e-mail af 11. januar 2007 til den tidligere vicepolitimester i Politiets Efterretningstjeneste indeholdt både klassificerede oplysninger og andre oplysninger, som efter forvaltningsloven er fortrolige. Som ligeledes nævnt anføres det af avisen selv, at den "har haft lejlighed til at gennemgå PET's arkiver bl.a. vedrørende sagen om Jørgen Dragsdahl, dengang journalist på Information", ligesom avisen anfører "Hvad vi nu har fundet i sagsmappen hos PET er, at sagen var lidt mere grumset". Herudover anfører avisen, at "Vi kan se af materialet, at du deltog i samtalerne med JD". Det bemærkes, at den tidligere vicepolitimesters navn ikke fremgår af afklassificeret materiale om Jørgen Dragsdahl.

Med hensyn til Bent Jensens indlæg i Jyllands-Posten den 14. januar 2007 indeholder indlægget både klassificerede oplysninger, herunder oplysninger, der tidligere er blevet undtaget i forbindelse med afklassificering og således udelukkende fremgår af det originale klassificerede dokument, og fortrolige oplysninger om enkeltpersoners forhold.

I Jyllands-Postens redaktionelle artikler den 14. januar 2007 er der indeholdt fortrolige oplysninger om enkeltpersoners forhold, som fremstår som hidrørende fra dokumenter i efterretningstjenestens arkiv.

4. Som nævnt har Bent Jensen udtalt, at oplysningerne udelukkende stammer fra afklassificeret materiale.

Politiets Efterretningstjeneste har derfor gennemgået alt materiale afklassificeret i forbindelse med DIIS-udredningen. Det er på den baggrund efterretningstjenestens opfattelse, at en række af de af Bent Jensen henholdsvis videregivne og offentliggjorte oplysninger ikke stammer fra afklassificerede dokumenter.

Bent Jensen anmodede den 12. oktober 2006 som nævnt om afklassificering af nogle dokumenter vedrørende Jørgen Dragsdahl. Som anført ovenfor har Politiets Efterretningstjeneste imidlertid endnu ikke taget endelig stilling til spørgsmålet om afklassificering i forhold til disse dokumenter. En række af de videregivne oplysninger hidrører fra disse dokumenter.

[afsnit udeladt]

For så vidt angår spørgsmålet om karakteren af de om Jørgen Dragsdahl offentliggjorte oplysninger, bemærkes det, at f.eks. en oplysning om, at en person efter efterretningstjenestens opfattelse var KGB-agent m.v., er en oplysning om et muligt strafbart forhold og dermed en fortrolig oplysning om en enkeltperson. Oplysningen drejer sig ikke kun om rent faktuelle forhold, men angår tillige efterretningstjenestens (angivelige) vurdering af den pågældendes persons forhold, jf. det af Peter Blume under pkt. 3 og 10 anførte vedrørende faktuelle og vurderende oplysninger og det deraf følgende behov for datakvalitet. Det bemærkes også, at Dragsdahl aldrig er blevet retsforfulgt i denne forbindelse, jf. tillige det i lovforslaget vedrørende PET-kommissionens nedsættelse anførte vedrørende almindelige retsplejemæssige principper.

[afsnit udeladt]

Det følger af straffelovens § 152 e, nr. 2, at bestemmelserne i §§ 152 – 152 d ikke omfatter tilfælde, hvor den pågældende handler i berettiget varetagelse af åbenbar almeninteresse eller af eget eller andres tarv.

For så vidt angår spørgsmålet om, hvorvidt Bent Jensen på denne baggrund har været berettiget til at offentliggøre de citerede personoplysninger om Jørgen Dragsdahl, bemærkes det, at selve Bent Jensens forskningsprojekt, jf. den af Bent Jensen udarbejdede projektbeskrivelse, må antages at varetage en almeninteresse, jf. det af Peter Blume anførte vedrørende DIIS-udredningens almeninteresse.

Det bemærkes således også, at Bent Jensen i såvel sin anmodning af 16. juni 2004 til Statsministeriet om arkivadgang som i sin anmodning af 18. februar 2005 til Politiets Efterretningstjeneste henviser til Folketingets beslutning fra januar 2003 om adgang til statens arkiver for forskere på lige vilkår med forskere fra de to igangværende officielle undersøgelser (som må antages at være PET-kommissionen og DIIS-udredningen). Med hensyn til vilkårene for PET-kommissionen fremgår det af det tidligere anførte, at loven om PET-kommissionen bestemmer, at undersøgelsen skal tilrettelægges og gennemføres på en sådan måde, at bl.a. hensynet til tredjemand ikke skades. Herudover fremgår det af lovens forarbejder, at det ville være i strid med almindelige retsplejemæssige principper, hvis personer, som ikke dengang blev retsforfulgt, nu i forbindelse med afhøring af ansatte i efterretningstjenesten skulle udsættes for offentlig omtale af de mistanker, som efterretningstjenesten på et tidspunkt har rettet mod dem. Med hensyn til vilkårene for DIIS, bemærkes det, at Bent Jensens arkivaftale, for så vidt angår kravet om anonymisering af hensyn til f.eks. tredjemand, er helt enslydende med arkivadgangen meddelt DIIS.

Der er på denne baggrund ikke grundlag for at antage, at der med Bent Jensens projekt i videre omfang skulle kunne offentliggøres fortrolige personoplysninger. Det bemærkes i øvrigt, at myndighederne ikke uden særlig lovhjemmel, som ikke foreligger, på egen hånd ville have mulighed for at tillade Bent Jensen at offentliggøre fortrolige oplysninger om enkeltpersoners forhold i videre omfang, end hvad der følger af straffelovens og forvaltningslovens almindelige regler.

På den baggrund er det Politiets Efterretningstjenestes foreløbige opfattelse, at der ikke fra Bent Jensens side har været tale om en berettiget videregivelse.

Det beskrevne begivenhedsforløb må derfor give anledning til nærmere at overveje, om sagen skal have konsekvenser i forhold til en eventuel overtrædelse af tavshedspligten, den tilladte vidtgående arkivadgang og den meddelte sikkerhedsgodkendelse til YDERST HEMMELIGT.

Inden disse overvejelser afsluttes, agter Politiets Efterretningstjeneste på baggrund af dette notat at foretage en skriftlig partshøring af Bent Jensen.

